

Coordonatorii colecției EXIT:

Tudorel HATMANU

Ioan RĂDUCEA

Frăguța ZAHARIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**POSTOLACHE, IRENE**

Casa și toate amintirile / Irene Postolache;

cuv. însoțitor de Diana Vrabie.; ilustrații de Gelu GÎRBOAN

- Iași: Junimea, 2024

ISBN 978-973-37-

I. Vrabie, Diana. (pref.)

821.135.1

Redactor: Frăguța ZAHARIA

Tehnoredactor: Cornel DULCEANU

Coperta: Ionuț BROȘTIANU

Editura JUNIMEA,

Bulevardul Carol I

Parcul Copou, Iași

700 506

C. P. 85, Oficiul Poștal nr. 1, Iași

e mail: edjunimea@gmail.com

revistascriptor@gmail.com

Telefon: 0232 705 837

© Irene POSTOLACHE

© Editura JUNIMEA, IAȘI – ROMÂNIA

Irene POSTOLACHE

Casa și toate amintirile

Cuvânt însoțitor de Diana VRABIE

Ilustrații de Gelu GÎRBOAN

Editura JUNIMEA
2024

SUMAR

<i>O altă uliță a copilăriei sau despre paradisul pierdut de la Comănești (Diana VRABIE)</i>	5
Ninge. Se înnoiește fața lumii.	23
<i>Catia, femeia aia</i>	33
Ceașca de porțelan	45
Semnul florii soarelui.....	53
Vesta roșie.....	57
Am să plec de acasă!	63
Nici nume n-am apucat să-i pun.....	71
Trec pragul fără Toe	79
Nu pleca, bunico! Rămâi la noi!.....	85
Dușmanul	109
Regina de porțelan	115
Dacă, totuși, bunica a fost.....	131

Ninge. Se înnoiește fața lumii.

Nu uit una dintre iernile de acasă. Fereastra bucătăriei prin care privesc zăpada care foșnește, cade des, așezat. *Ninge*, spune mama. *Se înnoiește fața lumii*. Dar cine s-o audă? Ce întristare-i în sufletul meu! În pijamalele care-mi atârnă peste papucii prea mari, cățărata pe scaun, cu nasul lipit de geamul rece, privesc deznădăjduită curtea. Unde-i covorașul de frunze, cu câteva căpșune roz gata să se facă dulci? L-a acoperit pătura rece de nea. Dar mușuroiul de furnici negre, mereu gata de scandal, unde e? Furnicile de lângă scară, la rădăcina bujorului rotat, roșu ca sângele. Ele ar fi fost pașnice, poate, dacă nu le-aș fi zgândărit intrarea în subteran cu fire de pai rupte din mătura mamei. Nu apucam să largesc puțin găurica aceea minusculă, plină de muștăți și piciorușe, că ele și năvăleau afară și mă priveau mânioase: *iar ai venit, dușmanco! Lasă că te înțepăm de nu te vezi!*

Ei bine, acum, unde sunt toate? Sub zăpadă, unde să fie? Dacă aș avea o putere specială aș sufla zăpada asta rea care mi-a acoperit lumea. Uite leagănul! Cum o să mă mai dau în leagăn? Și locul meu preferat din cireș, crengile unite alcătuind un cuib. Oho! Am și adormit acolo! Dar acum, de ce să mă urc? N-are niciun haz, nici frunze nu mai sunt, nici cireșe dulci cercei. Zăpada mi le-a luat pe toate. Iar sub zăpadă toate lucrurile par la fel. Grătarul de fier de care se împiedică de fiecare dată poștașul când aduce scrisori, seamănă ca două picături de apă cu preșul de șters picioarele.

Nu mai vreau să fie iarnă! Nu mai vreau să port iar palton, căciulă cu moț de beza roz, ghete grele și mănuși pe care le uit mereu ba pe masă, ba la baie, ba pe fotoliu. Dar fără mănuși nu pot ieși afară la zăpadă. Fără mănuși... Vai! Într-o străfulgerare, înțeleg. Fără mănuși...

Cobor de pe scaun, năvălesc la ușă împiedicându-mă în pijamale. Le ridic cu o mână și mă grăbesc să deschid. Aerul rece de afară îmi lovește fața, îmbujorând-o instantaneu. Anunț, trăgând de ușă:

– Îmi trebuie sania, mamă!

– Acum? râde cu ochi mici mama. Întră-n casă! Ai să răcești.

Unde-i sania? Mai e bună? Nu cumva a ruginit? Sfoara se subțiasă de anul trecut, unde-i tata s-o repara? Mă duc să mă îmbrac! E destulă zăpadă ca să mă dau? Sau măcar cât să fac un alunecuș pe gheață?

Pot să fac un om de zăpadă?

Acum vreau. Vreau din toată inima să fie iarnă! Și să ningă. Să ningă foșnit cu sănii și cu oameni de zăpadă cu nas de morcov și nasturi de cărbune. Și cu copii îmbujorați care își pierd mănușile colorate în zăpadă. Care visează sănii cu clopoței cristalini ce alunecă singure, să le poarte bucuria pe cărări de nea, până la capătul lumii și înapoi.

*

* * *

Și a nins! A nins foarte mult. Zăpada s-a așezat, dură, scârțâitoare, până la înălțimea pieptului. În timp ce rod un țurțure zemos, o privesc cu respect de la fereastră, pe deasupra dantelei fine țesute de ger. Strălucește, mă dor ochii de atâta alb. Se cerne deasă, deasă, pare că fâșâie. Chiar dacă privesc în sus până când îmi lăcrimează ochii, tot nu văd de unde cad atâția fulgi. Cad, nu

glumă! Ninsorea nu se oprește nici când mâncăm, nici când dormim. Nici măcar atunci când închid ochii și îmi doresc să se termine.

Ies afară la zăpadă. Tata și-a îmbrăcat hainele groase, încheie pe deasupra vesta neagră cu blană, ridicându-i gluga. Se transformă urgent în eschimos. Cu lopata în mâini, scoate cuburi mari de nea din albul dens pe care le aruncă cu efort peste cap, spre mijlocul curții. Degeaba o mută, îmi spun zâmbind, și acolo e tot zăpadă. Tata mă face să tresar. Respiră cu zgomot, scoate pe nas aburi groși, ca o locomotivă.

Până la stradă am doar câțiva metri de parcurs. Vara ajungeam rapid, îmi făceam vânt chiar de sub cireș. Prin deam viteză atât de mare încât pentru a mă opri aveam nevoie să mă sprijin serios cu mâinile de poartă. Dar acum? Poarta e troienită, abia o ghicești sub gulerul gros de zăpadă. Vântul spulberă tot ce întâlnește. Aleea dintre trandafiri s-a redus la o potecă albă, cât două ghetuțe de-ale mele puse bot în bot. A treia nu mai încape decât pe lat. De jur împrejur zboară scânteii înghețate. Se rotesc, se învârtesc, îți orbesc ochii și se lipesc de gene. Îți taie răsuflarea.

– E destul de grav, murmură tata, măsurând cu privirea zăpada din curte, iar mama îl aprobă clătinând gânditoare din cap. Dacă ninge așa până dimineață, nu mai ieșim din casă...

Cum adică, să stăm tot timpul în casă? De unde vine zăpada? Undeva sus sunt saci mari cu zăpadă? Cine îi varsă? Pe ce stau? Sunt mulți?

Mamei i-au înghețat picioarele. Anunțând că merge să facă ceai, intră în casă. Of! Mi-a scăpat!

– De unde îți vin toate întrebările astea în minte? se miră tata. Haide! Să intrăm și noi!

Suflă în mâini, expirând aburi denși ca vata de zahăr. Mănușile gri, îmbibate de apă, ca și ale mele, au înțepenit din cauza

gerului. Mustața îi atârna înghețată peste buza de sus, iar gluga vestei negre, udă și ea, a strâns, ca o streășină de casă, o creastă strălucitoare de zăpadă. Mama iese din casă încălțată cu papucii tatei, cu aproape opt numere mai mari.

– Intrați, ceaiul e gata!

Seara a nins, apoi toată noaptea. Până dimineată a nins continuu de parcă se desfăcuseră baierile cerului. Dimineată, coborând din pat, mă impresionează liniștea. Oare ce se întâmplă? Mă scarpin în urechea stângă, apoi în cea dreaptă, nimic, liniștea s-a lipit de casă, apăsătoare. Ascult. Pași grăbiți abia se aud, parcă s-ar călca pe vată. Voci murmurate, trebuie să ascuți cu atenție ca să-ți dai seama dacă cineva vorbește cu adevărat. Focul arde potolit în sobă, parcă și lemnele trosnesc respectuos. Miroase plăcut a fum. Inima îmi bate din ce în ce mai tare. Îmi cobor pe podeaua rece picioarele goale, poala cămășii albe cu trandafiri roșii alunecă până la glezne.

Privesc în jos. Ciudat, nici pașii mei nu fac zgomot. Nu înțeleg. Totul sună altfel. Simt cum pielea mi se încrețește. Înghit un nod uriaș. Cine șoptește? De ce? Rememorez ultima liniște șoptitoare, ca atunci când a murit unchiul. Gata să plâng, întind brațul și împing. Ușa se deschide fără zgomot. O văd pe mama, nu plânge. Nici tata nu plânge. În bucătărie, cu mâna la gură, mama privește fereastra. Nu realizez ce se întâmplă, apoi îmi dau seama că în casă toate luminile sunt aprinse iar pe fereastră nu se vede afară absolut nimic. Ferestrele s-au făcut zid? Alerg spre mama.

– E zăpadă, mă strânge în brațe mama, apoi mă îndepărtează blând, privindu-mă în ochi. Suntem înconjurați de zăpadă!

Mama mă îmbrățișează iar. Apăsât, de parcă amândouă ar trebui să devenim doar una. Sigur simte cât de tare îmi bate inima sub cămașă. Tata se străduie să deschidă ușa. Trebuia doar

trasă, de obicei, dar acum s-a blocat. Atunci când o deschide, cu greu, descoperim că în spatele ușii mai e o ușă opacă de zăpadă. Are modelul ușii noastre imprimat invers pe ea. Nu putem ieși! Până și imaginația mea bogată e depășită de imensitatea albă care ne îngropase casa. Tac. Pe cuvânt că tac!

Suntem salvați de armată abia a doua zi. Tineri soldați cărorora li se văd doar ochii din căciulile căzăcești acoperite cu boabe de chiciură, cu lopeți harnice, ne decupează ușa grea de zăpadă. Aerul rece năvălește în casă pe ușa următoare, de lemn. După ce gust din ceștile de cacao fierbinte pe care le pregătise mama pentru ei, nu de alta, doar ca să mă asigur că sunt gustoase și ca să fie egale, îmi dau seama cât de mult mi-a plăcut șederea forțată în casă. Stătusem împreună, tata nu a trebuit să plece nicăieri. Parcă niciodată ochii lui nu au mai fost la fel de verzi ca atunci. Sau poate sclipeau așa doar la lumina lumânărilor, curentul electric se întrerupsese de mult.

Mama a făcut gogoși pufoase pudrate cu zahăr. M-am răsfățat toată seara în brațele ei calde, cu miros de vanilie. Pe plită sfârâiau felii subțiri de cartof presărate cu sare. În cuptorul sobei se coceau mere alintate cu scorțișoară, felii arome de gutuie și ultima bucată de dovleac din beci, dulce, aurie, ispititoare. Într-o tăviță de tablă se pitiseră în sare miezi dolofani de nucă și semințe pocnitoare de dovleac.

Cuibăriți între pături moi am făcut un adevărat picnic în casă. Râdeam, iar ei erau atât de frumoși! Ne priveam în ochi fără să ne săturăm... Am spus povești și am jucat până la epuizare „nu te supăra frate” și cărți, m-am jucat cu cărți de joc adevărate! Ca dobândă, am mâncat împreună toată cutia cu portocalele pregătite pentru Crăciun. Tata le-a scos, erau ascunse undeva prin casă așteptând să se coacă, în sufragerie răzbătea doar mirosul lor irezistibil. Două zile n-am avut pâine, dar am mâncat portocale.

N-au scăpat nici bomboanele de pom cu glazură de ciocolată. Le-am desfăcut cu răbdare, am netezit staniolul și le-am învelit la loc după ce le-am mâncat. Trebuia să le pipăi pe fiecare în parte ca să te convingi că sunt goale. Uite așa a venit Moșul în avans! Ori-cum, a mai venit o dată, la timpul lui. Dar n-a mai adus portocale, nici bomboane de pom. Minunea s-a întâmplat o singură dată.

Imediat ce am evadat din casă, tata a luat lopata și a dezgropat găinile. Dormeau liniștite la adăpost în cotețul încăpător. Pe stradă mă aștepta ecoul. Ecoul vocilor care se auzea în tunelul îngust săpat de soldați în partea dreaptă a străzii. Pășeam ca în vis, lipită de mama, fără să văd altceva în afara pereților albi. De o parte și de alta, se ridicau sus de tot, cu mult deasupra capului tatei. Ca într-o cursă de șoareci. Dacă șoarecii albi ar intra în labirintul alb, nu ar trebui să se ascundă pentru că nu i-aș putea găsi niciodată, mă gândeam. Mai erau undeva oameni, se auzeau sunete ciudate, de parcă cineva se juca la butonul unui radio, dând volumul când mai tare, când mai încet. Plutea în aer miros de țigară aprinsă.

– He, hei! Unde sunteți? a întrebat tata.

Vocile s-au oprit brusc, au făcut o pauză, apoi s-a auzit:

– Dincoace, din stânga străzii, mai e un tunel! Venim din piață, e deschisă piața. Dar nu a venit mașina cu pâine!

– Păi, să aveți zi bună! Noi să fim sănătoși, că n-am mai pomenit așa zăpadă! a strigat tata.

Vocile s-au mai auzit un timp, răsunau tot mai încet până s-au stins. Am prins curaj să țip cât mă ținea gura:

– E-eee!

– E-eee! mi-a răspuns, puțin mai încet, ecoul.

Ai mei nu mi-au mai spus să tac. Așa că am repetat până când am auzit voci care strigau ca și mine:

– E-eee!

– I-auzi la ăștia! a bombănit tata. Oameni în toată firea și își pun mintea cu un copil alintat.

*
* *
*

Zăpada s-a topit încet, ca și cum n-ar fi fost, oferind vederii vechile forme ale curții, binecunoscute. Alta i-a luat locul. Scufundată în marea de alb, am timp destul să visez, să gust, să miros și să pipăi fiecare colțișor al micii mele lumi. Tot atunci, cu mirare, descopăr colindatul. Câteva zile am repetat cu mama versurile, cântecul. Îmi ieșea destul de bine atunci când am plecat, voinicește, cu tata.

– Te duci la ușă, bați, întrebi dacă te primește cu colindul și cânti ce te-am învățat! Apoi aștepți cuminte, întinzi coșulețul și mulțumești pentru daruri, mă dăscălește mama.

Ușor de spus, mai greu de făcut. Tremur, dar nu de frig, tremur de emoție. Cântasem și recitasem destule poezii, dar nu în felul acesta.

Ne oprim, nu departe, la familia de lângă noi, la Stratan. Tata se retrage câțiva pași în spate după ce a bătut la ușă, eu n-am vrut să bat. Iese vecina. Zâmbitoare, mă invită să colind, uitasem s-o întreb dacă mă primește. Un nod mare îmi urcă din stomac și se înțepenește în gât, făcând cuvintele greu de rostit. Poticnit, urmărind-o cu ochi înspăimântați, cânt prima strofă.

*Am plecat să colindăm
Domn, Domn, să-nălțăm!*

*Când boierii nu-s acasă,
Domn, Domn, să-nălțăm!*

Dar doamna Stratan e vecina noastră, nu-i boier! Îmi zboară gândul. Boierii trăiesc doar în povești, sunt răi și lacomi, adună banii din toate punguțele. Doamna Stratan nu e rea, îmi dă biscuiți și plăcinte, căpșune coapte din grădină și cireșe. Chiar dacă nu are copii și o exasperez câteodată cu poznele, tot îmi dăruiește mereu ceva bun. Chiar și acum, sunt sigură că îmi dă ceva. Un miros înnebunitor de cozonac cald năvălește afară din casă, împreună cu o mătă neagră care, tremurând de frig, calcă în zăpadă cu grijă, de parcă ar vedea-o pentru prima dată.

Îmi dau seama că am făcut o pauză prea lungă. Înghit iar nodul din gât, dar se ridică înapoi. Mă legăn în față și în spate și iarnă pornesc iar:

*– Și-am plecat la vânătoare
Domn, Domn...*

În clipa aceea iese din hol, îndreptându-se spre ușă, domnul Stratan. Îmbrăcat în pijamale cu dungă, purtând deasupra o vestă gri de lână, se apropie, dornic să mă asculte. Pare străin, deodată. Nu seamănă cu vecinul pe care îl văd toată ziua prin curte. Tac. Uit cântecul. Mă retrag, înspăimântată. Mă împiedic de covorul de pe prag și cad în fund, plângând cu boabe uriașe de lacrimi sărate. Când mă ridic, o zăresc cu coada ochiului pe mama. Ascunsă după ușa noastră de la intrare, urmărește curioasă cum i se descurcă copilul trimis la colindat. Mama, salvatoarea mea! Mă înseninez, ignor coșul împodobit cu crenguțe de brad, panglici roșii și beteală, plin de bomboane, nuci îmbrăcate în staniol și portocale. Ies în fugă pe poartă și nu mă mai opresc decât în brațele mamei.

Așa a fost primul colind. M-am învățat apoi cu mersul din ușă în ușă. Nu se făcea bine luna decembrie și repetam prin casă,

însoțită de clopoțel, colinde, urături și sorcove de-a valma, cum le nimeream, de îi zăpăceam de cap pe ai mei.

– Taci, fată! Îți dau tot ce-ți trebuie, numai taci! protesta tata, luându-se cu mâinile de cap.

Dar mie, ce să-mi trebuiască? Mergeam cu uratul de drag. Atâta nerăbdare aveam să mă îmbrac cu haine groase, să mă ascund sub căciulă, să strâng câțiva ca mine, câinele la urmă încheia alaiul, pe un frig de-i crăpau puricii în blană. Ne împiedecam, călcând pe urmele vechi din zăpadă care se adunau și se desfăceau ca liniile din palmă. Și, du-te apoi, din casă în casă! Care casă era împodobită cu brad, care cu lanțuri împletite din hârtie creponată, cei mai bogați aveau globuri mici prinse în ghirlanda de la ușă. Oamenii aveau inima plină de fericire, căci era Crăciunul. Ne primeau cu dulciuri și covrigi, rar se dădeau bani pe vremea aceea. Nici nu-i așteptam, așa cum de Crăciun, sub brad, după ce pândeam Moșul pe care nu-l vedeam nicio dată, eram mulțumită să găsesc câte o jucărioară și câteva ciocolate. Dar era în casă miros de brad, de cozonac și prăjituri cu nucă. Fripturile se rumeneau în cuptor, piftia dârdâia de frig în cămară, iar fumul sobei ieșea alene pe horn alcătuiind animale imaginare deasupra micului oraș.

Catia, femeia aia

Îmi tremură puțin mâna pe clanța ușii de la intrare, dar apăs, hotărâtă. Uite holul! Cămara nu mai e, noii proprietari au lărgit bucătăria. În rest nu e nimic schimbat în alcătuirea casei. Mi se umezesc ochii. Mă descopăr, copil, ascunsă sub masa din bucătărie cu sertar pentru ace și ațe de cusut. Ninge. Rod un țurture alb, aproape transparent, cu ușor gust de praf și de tablă. Mi se lipesc degetele și buzele, sunt vinete de frig, dar nu îl abandonez. Mama a început de azi serviciul *adevărat*, unde trebuie să se ducă în fiecare zi, iar eu am rămas acasă cu Catia. Pe Catia, tata o numește *femeia aia care are grijă de fată*.

Catia nu mă place, nici eu nu o plac. E solidă, înaltă cât cuierul de haine al mamei, mai îngustă la umeri, șoldurile depășind cu mult lățimea cuierului. Părul nespălat, ales în lucioase șuvițe subțiri, atârnă pe umerii pudrați cu mătreață. Palmele late, de zidar, îmi inspiră frică și neîncredere. O rochie gri de lână îi îmbracă corpul lat.

– Să nu ieși de acolo că te trăsnește Dumnezeu! mă instruiește Catia fără să ridice tonul, totuși vocea ei face să vibreze geamul. Tre' să stai ascunsă, ești rea, acușica te trăsnește, ia!

Doamne-Doamne al meu nu e atât de rău ca al Catiei, care mă ține toată ziua sub masă, indiferent dacă ninge, plouă sau e frumos afară. Al meu stă cuminte acolo sus și nu mă crede atât de rea. Chiar mi-a îndeplinit câteva dorințe, mai puțin cu una, să primesc un frățior.